

**МОНЕТАРНІ ВАЖЕЛІ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ ЯК ОСНОВИ СУЧАСНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ**

*Качур А.В., здобувач, Національний університет державної
податкової служби України, м. Ірпінь, Україна*

Для підвищення конкурентоспроможності України представляється доцільним використовувати широкий комплекс монетарних заходів, а саме: необхідно, з одного боку, пом'якшити вимоги НБУ до банків для розширення їх можливостей нарощувати кредити; з іншого боку, необхідно чітко визначити межі таких послаблень, щоб не допустити небажаних дестабілізуючих наслідків для економіки. Аналогічно і підприємства, що отримують кредити, повинні бути зацікавлені в розширенні своєї діяльності, що, в свою чергу, залежить від динаміки попиту на інновації, стану економіки в цілому тощо. Іншими словами, необхідне комплексне використання монетарних важелів широкого спектру впливу, що дозволяє вирішити проблему підвищення конкурентоспроможності на основі стимулювання інноваційних процесів з урахуванням можливостей виробників, споживачів і банків.

Для цього за допомогою засобів монетарної політики необхідно сформулювати два потоки грошей. Перший потік через механізм рефінансування повинен спрямовуватися в комерційні банки (основний механізм - регулювання ставки рефінансування). Другий потік – це довгі (на 10-15 років) кредити інститутів розвитку під нульову реальну ставку (тобто ставку, що практично не перевищує темпи інфляції) в проекти розвитку інфраструктури, галузі нового технологічного укладу. Водночас на разі занадто активних заходів монетарного стимулювання банків відбудеться наростання нестабільності на валютному ринку і зростання інфляції. Тому необхідно жорстко контролювати цільове використання грошей, спрямованих на цілі інноваційного кредитування, щоб не допустити їх перетікання на валютний ринок.

Активізація інноваційно-інвестиційних процесів потребує розвитку специфічних монетарних інструментів стимулювання інновацій, до яких відноситься банківський інноваційний кредит, інноваційний лізинг і факторинг. В Україні надання інноваційних кредитів знаходиться в зародковому стані

через їх специфічність і низку кризових подій, що підірвали стабільність банківської системи. Інноваційний кредит може розглядатися як більш розвинена форма інвестиційного кредиту, але з підвищеними ризиками. Відповідно, надання інноваційного кредиту потребує поглибленого аналізу кредитоспроможності позичальника шляхом моделювання різних сценаріїв його інноваційної діяльності; побудови прогнозів зміни факторів зовнішнього та внутрішнього середовища; ретельного розрахунку рівня ризику та визначенні перспективної платоспроможності; оцінки фінансових і нефінансових показників, що характеризують інноваційний бізнес; врахування змін рівнів ризиків на різних фазах економічного циклу економіки, галузі, підприємства, проекту.

Вищевикладене дозволяє констатувати складний і багаторівневий характер застосування монетарних важелів стимулювання інноваційної діяльності, що інтегрують відносини держави, банків, міжнародних фінансових організацій і підприємств, які потребують підтримки для розвитку інноваційної діяльності. В залежності від специфіки сформованої в економіці системи стимулів учасників інноваційного процесу, застосовуються різні методи і важелі стимулювання інноваційної діяльності. Слід виокремити державну, недержавну і змішану (з частковою участю держави) підтримку інноваційних процесів, що розрізняються ступенем участі держави і, відповідно, складом економічних суб'єктів.

Виділяють дві групи методів стимулювання інноваційної діяльності – економічні (в основі яких лежить застосування грошово-вартісних регуляторів) і організаційно-правові (що передбачають комплекс законодавчих та адміністративних заходів, спрямованих на створення (покращання) умов для здійснення та активізації інноваційної діяльності) [1]. Щодо важелів стимулювання інноваційної діяльності, кожен з них представляє набір кількісних і якісних параметрів, які виражають дію передбаченого цим інструментом стимулу інноваційної діяльності (таблиця 1). Будучи основою заходів, спрямованих на її активізацію, важелі визначають ефективність державного стимулювання інноваційної діяльності та шляхи її підвищення.

Монетарні методи і важелі стимулювання інноваційної діяльності

Методи		Важелі	
Економічні	Прямі	Кредитне стимулювання	Інноваційний кредит Інноваційний лізинг Факторинг
	Непрямі	Страхування	Страховий тариф
		Гарантування	Державний кредит Державно-приватне партнерство
		Податкове стимулювання банків, що займаються інноваційним кредитуванням	Податкові пільги Податкові ставки
		Стимулювання покупців	Кредити на придбання інноваційної продукції Антиінфляційна політика
	Стабілізація грошового обігу	Регулювання валютного курсу Виважене розширення грошової маси Облікова і процентна політика	
Організаційно-правові	Законодавче забезпечення пільгових механізмів кредитування інноваційної діяльності		
	Участь держави у формуванні попиту на інноваційну продукцію шляхом пільгового кредитування закупок інноваційної продукції		
	Формування мережі інституційної підтримки кредитування інноваційно-інвестиційних проектів – ЕСКО, ЕКА, інститутів розвитку, спеціалізованих банків тощо		
	Розвиток інфраструктури і механізмів гарантування інноваційних кредитів		
	Інформаційна підтримка процесів банківського інноваційного кредитування		
	Кадрове забезпечення діяльності спеціальних відділень банків, діяльності Підтримка лізингових і факторингових фірм		
	Підтримка зв'язків зі світовими фінансовими організаціями, що займаються кредитуванням на інноваційні цілі		

Джерело: складено автором

Таким чином, задача застосування монетарних важелів підвищення конкурентоспроможності на основі активізації інноваційно-інвестиційних процесів розбивається на три складові:

- 1) стабілізація грошового обігу та забезпечення передбаченої вартості грошей;
- 2) активізація банківського кредитування реального сектора економіки;
- 3) залучення додаткової кількості інвестиційних ресурсів з-за кордону на основі гарантій довготривалого характеру, політики стимулювання інвестицій.

В межах цих складових слід вирішити такі завдання:

1. Посилення ролі банківської системи у фінансовому забезпеченні й обслуговуванні інноваційно-інвестиційних процесів.
2. Розбудови інститутів довгострокового кредитування, насамперед, активізація дії ПАТ «Український банк реконструкції та розвитку», який здійснюватиме довгострокову кредитну підтримку інвестиційних та інноваційних проектів.
3. Усунення розбалансованості заощаджень та інвестицій.
4. Сформуванню належного правового середовища для розвитку інноваційної та науково-технічної діяльності, підвищити мотивацію підприємця до інноваційної діяльності через вдосконалення системи економічного стимулювання шляхом внесення змін до податкового, митного законодавства.

Поряд з важелями державного впливу, реалізація стратегії інноваційного розвитку економіки України можлива лише за умови усвідомлення суб'єктами підприємницької діяльності важливості інноваційних перетворень та появи власної зацікавленості в реалізації комплексу інвестиційно-новаторських ідей. Виконання вище перерахованих умов забезпечить конкурентоспроможність вітчизняної продукції на світовому ринку, забезпечить зміцнення потенціалу суб'єктів підприємницької діяльності.

Список літератури:

1. Гуменюк О.С. Фінансовий потенціал як складова ендогенного потенціалу інноваційного розвитку економіки / О.С. Гуменюк // Фінансовий простір. - № 3 (11). - 2013. – С. 32-37.